

استاد مهدی هادوی تهرانی

پیش‌نویس اول

چارچوب نظریه‌استاد در فقه بایسته

تعریف فقه بایسته

«العلم بالاحکام الشرعیة الفرعیة و المکاتب و النظامات الاسلامیة عن أدلتها التفصیلیة»
از نظر استاد مهدی هادوی تهرانی، برای درک دقیق و عمیق معرفت دینی (اعم از فقه) و ابزارهای اکتشاف و استنباط آن (اعم از اصول فقه)، نیازمند یک الگوی جامع هستیم که نظریه «اندیشه مدون در اسلام» الگوی مورد نظر ایشان است. یکی از نتایج این نظریه، تحول در دانش فقه و توسعه فقه از دایره احکام به مکاتب و نظام‌ها است.

فقه نظامات اسلام

برگرفته از اندیشه مدون در اسلام

آسیب‌های فقه موجود

۱. فقه رایج همه آنچه را که فقه می‌تواند، شامل شود در بر نمی‌گیرد و در حوزه احکام شرعی - اعم از وضعی و تکلیفی - منحصر شده است و از اعتبارات دیگری که مرتبط با عمل مکلف است، غافل مانده است.
۲. فقه رایج فاقد رویکرد سیستمی به مسائل فقهی است در نتیجه فرآیند استنباط آن نیز غیر سیستمی خواهد بود. در استنباط فقهی موجود، پارویکرد خرد نگری و بخشی‌نگری یک مسأله را با قطع نظر از مسائل دیگر یا حداکثر در مقایسه با بخشی از مسائل بررسی می‌کند.
۳. نگاه فقه رایج در بسیاری موارد، حل مقطعی یک مسأله است و بیشتر شبیه به مسکن عمل می‌کند تا دروی شفا بخش.
۴. فقه موجود بیش از هر چیز به دنبال حل مشکل فرد است نه جامعه و مسائل را در فضای منقطع از حکومت اسلامی بررسی می‌کند.

تبیین ویژگی‌های فقه بایسته

۱. فقه بایسته نمی‌تواند به حوزه احکام بسنده کند و باید به مکاتب و نظام‌های اسلامی نیز بپردازد.
۲. فقه بایسته باید مسبق به کلان‌نگری، بلکه رویکرد سیستمی در حل مسأله باشد.
۳. فقه بایسته از جامعه نیز غافل نیست و مسائل فقهی در جاهایی که لازم است در بستری ساختار اجتماعی بررسی می‌گردد.
۴. فقه بایسته در کنار کلام، فلسفه، اخلاق و علوم انسانی و علوم تجربی، مسئولیت خاصی را در تحقق معرفت دینی بر عهده دارد که این جایگاه در نظریه «اندیشه مدون در اسلام» تبیین شده است.

راهکارها و الزامات تحقق فقه بایسته

۱. تبیین و تحلیل دقیق نظریه اندیشه مدون و کارکردها و نتایج آن (الگوی جامع کشف و استنباط معرفت دینی).
۲. بازسازی نظام معرفت دینی بر اساس نظریه مزبور.
۳. تبیین دایره فقه و جایگاه آن در این نظام معرفتی و دستیابی به اصول فقه متناسب با فقه بایسته؛ اصول فقه بایسته و توسعه یافته نیز از دو بخش اصول استنباط احکام و مکاتب اسلامی (اصول فقه رایج) و اصول استنباط نظام‌های اسلامی تشکیل می‌شود.
۴. تلاش برای دستیابی به گزاردهای فقه بایسته، با استفاده از اصول فقه بایسته در چارچوب الگوی اندیشه مدون؛ بدین منظور طی مراحل زیر ضروری است:
 - الف - استخراج و کشف عناصر دینی.
 - ب - تفکیک عناصر جهان شمول از موقعیتی.
 - ج - دستیابی به عناصر جهان شمول که در ورای عناصر موقعیتی نهفته‌اند.
 - د - طبقه‌بندی عناصر جهان شمولی در چهار گروه: فلسفه، اخلاق، مکتب و نظام و حقوق (احکام) در قالب چارچوب ارائه شده توسط نظریه مزبور.
 - ه - بازخوانی و باز تولید عناصر جهان شمولی برای رسیدن به مجموعه‌ای سازگار.
- و- طراحی سازوکار مطابق با شرایط معاصر بر اساس عناصر جهان شمول (در این مرحله نیازمند علوم بشری هستیم).

سازمان و برنامه‌ی فعالیت‌های استاد در عرصه فقه بایسته

فعالیت‌های استاد در حوزه فقه بایسته

تأسیس دفتری با عنوان پژوهش‌های روز آمد در موسسه تحقیقاتی رواق حکمت که اصلی‌ترین مأموریت تعریف شده در این دفتر بگیری بحث نظریه اندیشه مدون در اسلام و نیز فقه و اصول مبتنی بر آن بوده است

تلاش برای تأسیس پژوهشگاه حکمت توسط همین مؤسسه که به لحاظ طراحی ساختار و محورهای پژوهش بر اساس نظریه اندیشه مدون سامان یافته است و یکی از پژوهشکده‌های مهم در این مجموعه، پژوهشکده فقه و حقوق است که محور مباحث خود را فقه بایسته قرار خواهد داد

برگزاری کارگاه‌های آموزشی و پژوهشی در زمینه تبیین و تقریر نظریه اندیشه مدون و آشنایی با فقه مطلوب و ابزارهای استنباط آن

تلاش برای تأسیس دانشگاه علوم انسانی اسلامی حکمت و نیز حوزه علمیه تخصصی - کاربردی، مبتنی بر رهاوردهای نظریه اندیشه مدون

ارائه و تبیین نظریه اندیشه مدون در همایش‌ها و کنفرانس‌های علمی ملی و بین‌المللی

چند دوره تدریس نظریه توسط خود استاد در بحث‌های خارج اصول

تدریس یک دوره اصول استنباط نظام‌های اسلامی در بحث‌های خارج اصول

تدریس فقه مکتب‌ها و نظام‌های اسلامی در بحث خارج فقه که ادامه دارد

تألیف چندین جلد کتاب و درسامه در موضوع نظریه اندیشه مدون و فقه مکتب‌ها و نظام‌های اسلامی

برگزاری نشست‌ها علمی و مشورتی با شخصیت‌ها و سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیر دولتی در موضوع نظریه اندیشه مدون